

**ZAKON**  
**O KULTURNIM DOBRIMA**  
(*"Sl. glasnik RS", br. 71/94*)

**I glava**  
**OSNOVNE ODREDBE**

**Član 1**

Ovim zakonom uređuje se sistem zaštite i korišćenja kulturnih dobara i utvrđuju uslovi za obavljanje delatnosti zaštite kulturnih dobara.

**Član 2**

Kulturna dobra su stvari i tvorevine materijalne i duhovne kulture od opšteg interesa koje uživaju posebnu zaštitu utvrđenu ovim zakonom.

Kulturna dobra, u zavisnosti od fizičkih, umetničkih, kulturnih i istorijskih svojstava, jesu: spomenici kulture, prostorne kulturno-istorijske celine, arheološka nalazišta i znamenita mesta - nepokretna kulturna dobra; umetničko-istorijska dela, arhivska građa, filmska građa i stara i retka knjiga - pokretna kulturna dobra.

Kulturna dobra, u zavisnosti od svog značaja, razvrstavaju se u kategorije: kulturna dobra, kulturna dobra od velikog značaja i kulturna dobra od izuzetnog značaja.

**Član 3**

Kulturna dobra se utvrđuju u skladu s odredbama ovog zakona.

Kulturnim dobrom može se utvrditi i zbirka ili fond pokretnih kulturnih dobara, ako predstavlja celinu.

Zaštićena okolina nepokretnog kulturnog dobra uživa zaštitu kao i kulturno dobro.

**Član 4**

Stvari i tvorevine za koje se pretpostavlja da imaju svojstva od posebnog značaja za kulturu, umetnost i istoriju, uživaju zaštitu u skladu s odredbama ovog zakona (u daljem tekstu: dobra koja uživaju prethodnu zaštitu).

**Član 5**

Kulturno dobro od izuzetnog značaja jeste ono kulturno dobro koje ima jednu od sledećih karakteristika:

- 1) poseban značaj za društveni, istorijski i kulturni razvoj naroda u nacionalnoj istoriji, odnosno za razvoj njegovog prirodnog okruženja;
- 2) svedoči o presudnim istorijskim događajima i ličnostima i njihovom delovanju u nacionalnoj istoriji;
- 3) predstavlja jedinstvene (raritetne) primerke stvaralaštva svog vremena ili jedinstvene primerke iz istorije prirode;
- 4) veliki uticaj na razvoj društva, kulture, tehnike i nauke;
- 5) izuzetnu umetničku ili estetsku vrednost.

Kulturno dobro od velikog značaja jeste ono kulturno dobro koje ima jednu od sledećih karakteristika:

- 1) značajno je za određeno područje ili razdoblje;
- 2) svedoči o društvenim ili prirodnim pojavama, odnosno uslovima društveno-ekonomskog i kulturno-istorijskog razvoja u određenim razdobljima;
- 3) svedoči o značajnim događajima i istaknutim ličnostima iz nacionalne istorije.

## **Član 6**

Kulturna dobra upisuju se u registar kulturnih dobara prema vrstama. Registri kulturnih dobara su javni.

## **Član 7**

Kulturno dobro i dobro koje uživa prethodnu zaštitu ne sme se oštetiti, uništiti, niti se bez saglasnosti, u skladu s odredbama ovog zakona, može menjati njegov izgled, svojstvo ili namena.

## **Član 8**

Zaštita i korišćenje kulturnih dobara ostvaruje se obavljanjem delatnosti zaštite kulturnih dobara, upravnopravnim merama i drugim merama propisanim ovim zakonom, kao i merama koje se utvrde na osnovu ovog zakona.

Zaštita nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, odnosno dobara koja uživaju prethodnu zaštitu obezbeđuje se i na osnovu propisa o planiranju i uređenju prostora, izgradnji objekata i zaštiti životne sredine.

## **Član 9**

Sredstva za ostvarivanje zaštite i korišćenja kulturnih dobara obezbeđuju se u budžetu, u skladu sa zakonom.

## **Član 10**

Delatnost zaštite i korišćenja kulturnih dobara obavljaju za to osnovane ustanove (u daljem tekstu: ustanove zaštite) u skladu s odredbama ovog zakona.

## **Član 11**

Zemljište, zgrade, kulturna dobra i druga sredstva koja koriste ustanove zaštite čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina, grad i opština, koriste i njima raspolazu ustanove zaštite u skladu sa zakonom.

## **Član 12**

Dobro koje uživa prethodnu zaštitu, a nalazi se u zemlji ili vodi, ili je izvađeno iz zemlje ili vode, u državnoj je svojini.

## **Član 13**

Kulturno dobro u državnoj svojini može se dati na čuvanje i korišćenje drugom pravnom licu. Nepokretno kulturno dobro može se eksproprijisati ili se svojina na njemu može ograničiti samo u cilju njegove potpunije odnosno efikasnije zaštite, ako je to u opštem interesu, u skladu sa zakonom.

## **Član 14**

Kulturna dobra u državnoj svojini mogu se otuđiti pod uslovima utvrđenim zakonom. Na kulturnom dobru u državnoj svojini ne može se održajem steći pravo svojine.

## **Član 15**

Kulturno dobro i dobro koje uživa prethodnu zaštitu ne sme se iznositi niti izvoziti u inostranstvo, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

## **Član 16**

Na podneske, rešenja, žalbe, kao i druga akta koji se odnose na zaštitu kulturnog dobra ne plaćaju se administrativne i sudske takse ustanovljene republičkim propisima.

## **Član 17**

Delatnost arheoloških iskopavanja i istraživanja mogu obavljati ustanove zaštite, u skladu s odredbama ovog zakona.

## **Član 18**

Odredbe ovog zakona o pravima i obavezama sopstvenika kulturnog dobra odnose se i na druga lica koja po bilo kojem pravnom osnovu drže kulturno dobro.

### **II glava**

## **VRSTE KULTURNIH DOBARA I DOBRA KOJA UŽIVAJU PRETHODNU ZAŠTITU**

### **1. *Nepokretna kulturna dobra***

#### **a) Spomenik kulture**

## **Član 19**

Spomenik kulture jeste građevinsko - arhitektonski objekat od posebnog kulturnog ili istorijskog značaja, kao i njegova graditeljska celina, objekat narodnog graditeljstva, drugi nepokretni objekat, deo objekta i celine sa svojstvima vezanim za određenu sredinu, delo monumentalnog i dekorativnog slikarstva, vajarstva, primenjenih umetnosti i tehničke kulture, kao i druga pokretna stvar u njima od posebnog kulturnog i istorijskog značaja.

#### **b) Prostorno kulturno-istorijska celina**

## **Član 20**

Prostorno kulturno-istorijska celina jeste urbano ili ruralno naselje ili njihovi delovi, odnosno prostor s više nepokretnih kulturnih dobara od posebnog kulturnog i istorijskog značaja.

#### **v) Arheološko nalazište**

## **Član 21**

Arheološko nalazište je deo zemljišta ili površine pod vodom koji sadrži ostatke građevina i drugih nepokretnih objekata, grobnih i drugih nalaza, kao i pokretne predmete iz ranijih istorijskih doba, a od posebnog su kulturnog i istorijskog značaja.

#### **g) Znamenito mesto**

## **Član 22**

Znamenito mesto je prostor vezan za događaj od posebnog značaja za istoriju, područje s izraženim elementima prirodnih i radom stvorenih vrednosti kao jedinstvene celine, kao i spomen grobovi ili groblja i druga spomen obeležja koja su podignuta radi trajnog očuvanja uspomene na značajne događaje, ličnosti i mesta iz nacionalne istorije (memorijali), od posebnog kulturnog i istorijskog značaja.

### **2. *Pokretna kulturna dobra***

#### **a) Umetničko-istorijsko delo**

## **Član 23**

Umetničko delo i istorijski predmet (u daljem tekstu: umetničko-istorijsko delo) jeste predmet, odnosno grupa predmeta, koji samostalno ili zajednički imaju poseban značaj za upoznavanje istorijskog, kulturnog, naučnog i tehničkog razvitka, kao i prirode i njenog razvitka bez obzira na to

kad i gde su nastali i da li se nalaze u ustanovama zaštite ili izvan njih, kao i dokumentacioni materijal uz te predmete.

## **b) Arhivska građa**

### **Član 24**

Arhivsku građu čine izvorni i reprodukovani pisani, crtani, kompjuterizovani, štampani, fotografisani, filmovani, mikrofilmovani, fonografisani ili na drugi način zabeleženi dokumentarni materijal od posebnog značaja za nauku i kulturu koji je nastao u radu državnih organa i organizacija, organa jedinica teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, političkih organizacija i njihovih organa, ustanova i drugih organizacija, verskih zajednica, kao i pojedinaca, bez obzira na to kad je i gde nastao i da li se nalazi u ustanovama zaštite ili van njih.

## **v) Filmska građa**

### **Član 25**

Filmsku građu čine izvorni materijali filma (original negativ slike i ton negativ) i kopije filma, original i kopija video trake i drugi nosači zapisa registrovane slike u pokretu bez obzira na tehniku snimanja i na to kad su i gde nastali, kao i prateći filmski materijal (scenarij, knjiga snimanja, dijalog lista, filmski plakat, filmske fotografije, skice dekora i kostima, notni zapisi, filmske muzike, reklamne publikacije i drugi dokumenti nastali pre, za vreme i posle snimanja filma).

## **g) Stara i retka knjiga**

### **Član 26**

Staru i retku knjigu sačinjavaju: rukopisi, rukopisne i štampane knjige, periodika i druga bibliotečka građa nastala do kraja 1867 godine, retke knjige, određeni primerci periodičnih izdanja i druge retke bibliotečke građe nastale i posle ove godine, određena bibliotečka građa koja se na osnovu ovog zakona dostavlja ovlašćenoj biblioteci kao obavezni primerak i dokumentacija o njoj, kao i posebne bibliotečke celine koje su zbog svog sadržaja, umetničke, kulturne i istorijske vrednosti značajne za nauku i kulturu.

## **3. Dobra koja uživaju prethodnu zaštitu**

### **Član 27**

Prethodnu zaštitu na osnovu ovog zakona uživaju:

- 1) nekropole i lokaliteti s arheološkim, istorijskim, etnološkim ili prirodnjačkim sadržajem; stara jezgra gradova i naselja; graditeljski objekti, celine i delovi graditeljskih objekata s istorijskim ili arhitektonskim vrednostima; spomenici i spomen obeležja posvećeni značajnim događajima i ličnostima; kuće u kojima su rođene ili su u njima radile zaslužne i istaknute ličnosti zajedno sa stvarima koje su im pripadale; zgrade i mesta u prirodi vezani za značajne istorijske događaje;
- 2) spisi, kompjuterski, filmski ili video zapisi; slike u pokretu, tekstovi i snimci televizijskih programa, fotografski i fonografski snimci i na drugi način sastavljeni zapisi i dokumenti; knjige i kartoteke o evidenciji tih spisa, zapisi i dokumenti, tekstovi i snimci radio programa, kao i mikrofilmovi o njima, primljeni i nastali u radu državnih organa i organizacija, organa jedinica teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, ustanova, drugih organizacija i verskih zajednica dok su od značaja za njihov tekući rad ili dok iz tog materijala nije izvršeno odabiranje arhivske građe u skladu s odredbama ovog zakona (dalje: registraturski materijal);
- 3) predmeti likovnih i primenjenih umetnosti, arheološki predmeti, etnografski i prirodnjački predmeti, novac, poštanske marke, odlikovanja, unikatni, retki ili istorijski značajni predmeti tehničke kulture, muzički instrumenti i drugi slični predmeti stariji od 50 godina; predmeti, knjige, dokumenti, pisma, rukopisi i drugi pisani i reprodukovani, odnosno filmski ili magnetski zapisi; slike u pokretu,

fotografisani i fonografisani materijal koji se odnosi na istorijske događaje, kao i na rad istaknutih i zaslužnih ličnosti u svim oblastima društvenog života, bez obzira na vreme i mesto nastanka. Vlada Republike Srbije može utvrditi i druge nepokretne i pokretne stvari koje uživaju prethodnu zaštitu.

## **Član 28**

Ko van organizovanog istraživanja iskopa iz zemlje, odnosno izvadi iz vode dobro koje uživa prethodnu zaštitu, dužan je da o tome odmah, a najkasnije u roku od 24 časa, obavesti nadležnu ustanovu zaštite kulturnih dobara i ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove.

Nalazaču predmeta iz stava 1. ovog člana pripada novčana nagrada ako u otkrivanju stvari nisu korišćena sredstva budžeta.

Visinu nagrade iz stava 2. ovog člana utvrđuje ustanova zaštite kojoj se predmet daje na čuvanje.

## **Član 29**

Ustanova zaštite evidentira dobra koja uživaju prethodnu zaštitu.

Ustanova zaštite dužna je da u roku od 30 dana od dana evidentiranja nepokretnosti koja uživa prethodnu zaštitu o tome obavesti sopstvenika ili pravno lice koje koristi i upravlja njome, kao i opštinu.

Mere zaštite utvrđene ovim zakonom primenjuju se na nepokretnosti koje su evidentirane da uživaju prethodnu zaštitu.

Ustanova zaštite dužna je da u roku od dve godine utvrdi da li evidentirana nepokretnost ima spomenička svojstva i da u tom roku predloži utvrđivanje te nepokretnosti za kulturno dobro. Ukoliko evidentirana nepokretnost nije utvrđena za kulturno dobro u roku od tri godine od dana evidentiranja, na tu nepokretnost neće se primenjivati mere zaštite utvrđene ovim zakonom.

## **III glava**

## **PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI SOPSTVENIKA I PRAVNIH LICA KOJA KORISTE I UPRAVLJAJU KULTURNIM DOBRIMA, ODNOSNO DOBRIMA KOJA UŽIVAJU PRETHODNU ZAŠTITU**

### **1. Prava sopstvenika**

## **Član 30**

Sopstvenik, odnosno pravno lice koje koristi i upravlja kulturnim dobrom (u daljem tekstu: sopstvenik) ima pravo:

1) da koristi kulturno dobro na način koji je u skladu s odredbama ovog zakona i merama utvrđenim na osnovu njega;

2) na pravičnu naknadu u slučaju zabrane korišćenja ili ograničenja korišćenja kulturnog dobra i

3) na naknadu štete koju trpi usled mere kojom je obezbeđena dostupnost kulturnog dobra javnosti.

Visina štete iz stava 1. tačka 3) ovog člana utvrđuje se sporazumno, shodno pravilima imovinskog prava, a u slučaju spora, visinu štete utvrđuje nadležni sud u vanparničnom postupku.

Sopstvenik ima pravo na naknadu štete koju trpi za vreme izvođenja mera tehničke zaštite na kulturnom dobru.

### **2. Obaveze i odgovornosti sopstvenika**

## **Član 31**

Sopstvenik je dužan da:

1) čuva i održava kulturno dobro i sprovodi utvrđene mere zaštite,

2) neodložno obaveštava ustanovu zaštite o svim pravnim i fizičkim promenama nastalim u vezi s kulturnim dobrom,

3) dozvoli naučna i stručna istraživanja, tehnička i druga snimanja, kao i izvođenje mera tehničke zaštite na kulturnom dobru u skladu s odredbama ovog zakona i

4) obezbedi dostupnost kulturnog dobra javnosti.

Sopstvenik je dužan da snosi troškove za izvršavanje obaveza iz stava 1. tačka 1) ovog člana, do visine prihoda ostvarenih od kulturnog dobra.

### **Član 32**

Sopstvenik ne sme da:

- 1) koristi kulturno dobro u svrhe koje nisu u skladu s njegovom prirodom, namenom i značajem ili na način koji može dovesti do oštećenja kulturnog dobra;
- 2) raskopava, ruši, prepravlja, preziduje, prerađuje ili vrši bilo kakve radove koji mogu narušiti svojstva kulturnog dobra bez utvrđenih uslova i saglasnosti nadležnog organa i
- 3) rasparčava zbirke, kolekcije i fondove kulturnih dobara bez utvrđenih uslova i saglasnosti nadležne ustanove zaštite.

### **Član 33**

Kad sopstvenik ne izvršava mere zaštite, ili ih ne izvršava s pažnjom dobrog domaćina, odnosno kad privremeno ili trajno napusti kulturno dobro tako da postoji opasnost da ono bude oštećeno ili uništeno, ministarstvo nadležno za poslove kulture može odrediti da se kulturno dobro preda fizičkom ili pravnom licu kao staraocu za sprovođenje mera zaštite kulturnog dobra, uz njegovu saglasnost. Aktom iz stava 1. ovog člana određuju se prava i obaveze staraoca. Staraocu za sprovođenje mera zaštite kulturnog dobra, na njegov zahtev, pripada naknada za rad i troškove sprovođenja utvrđenih mera zaštite na kulturnom dobru.

### **Član 34**

U slučaju prodaje kulturnog dobra u privatnoj svojini za čije su održavanje, popravku i druge mere tehničke zaštite uložena sredstva budžeta sopstvenik je dužan nadoknaditi iznos za koji se, usled ulaganja tih sredstava, povećala vrednost kulturnog dobra. Na nepokretno kulturno dobro iz stava 1. ovog člana do izvršenja obaveze stavlja se hipoteka.

## **3. Druga ograničenja prava svojine i korišćenja kulturnog dobra**

### **Član 35**

Sopstvenik je dužan da ustupi kulturno dobro radi izlaganja na izložbama organizovanim na osnovu ugovora o međunarodnoj kulturnoj saradnji, odnosno drugim značajnim povremenim izložbama, ako zakonom nije drukčije određeno.

Kulturno dobro ustupljeno na osnovu stava 1. ovog člana, mora se vratiti sopstveniku najkasnije u roku od šest meseci od dana preuzimanja kulturnog dobra radi izlaganja, ako drukčije nije dogovoreno.

Kad sopstvenik kulturnog dobra odbije da preda kulturno dobro radi izlaganja, u skladu s odredbom stava 1. ovog člana, organizator izložbe može u vanparničnom postupku ostvariti ustupanje kulturnog dobra u te svrhe.

Ako ustanova zaštite odbije da ustupi kulturno dobro koje čuva u svrhe određene u stavu 1. ovog člana, o ustupanju će odlučiti ministarstvo nadležno za poslove kulture.

## **4. Obaveze sopstvenika dobara koja uživaju prethodnu zaštitu**

### **Član 36**

Sopstvenik je dužan da:

- 1) prijavi dobra nadležnoj ustanovi zaštite i dostavi joj podatke koje traži;
- 2) čuva, održava i upotrebljava dobra u skladu s njihovom prirodom i namenom;
- 3) dopusti ustanovi zaštite pregled dobara i uzimanje potrebnih podataka za dokumentaciju o njima i
- 4) pribavi uslove za preduzimanje mera tehničke zaštite i pribavi saglasnost nadležne ustanove zaštite za preduzimanje mera i radova na dobru kojima se mogu prouzrokovati promene izgleda, oblika ili namene dobra ili povrediti njegova svojstva.

## **5. Obaveze organa, ustanova, preduzeća i drugih pravnih lica u toku čijeg rada nastaje registraturski materijal i arhivska građa**

### **Član 37**

Državni organi i organizacije, organi jedinica teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, ustanove, preduzeća i druga pravna lica u toku čijeg rada nastaje registraturski materijal, dužni su da:

- 1) označavaju i datiraju registraturski materijal i vode osnovnu evidenciju o njemu;
- 2) čuvaju registraturski materijal u sređenom i bezbednom stanju;
- 3) klasifikuju i arhiviraju registraturski materijal i
- 4) odabiraju arhivsku građu i izlučuju bezvredni registraturski materijal u roku od godine dana od dana isteka utvrđenog roka čuvanja.

Izlučeni bezvredni registraturski materijal može se uništiti samo na osnovu pismenog odobrenja nadležnog arhiva.

### **Član 38**

Državni organi i organizacije, organi jedinica teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, ustanove, preduzeća i druga pravna lica utvrđuju:

- 1) način evidentiranja registraturskog materijala, njegovog čuvanja, klasifikacije i arhiviranja, ako za pojedine organe i organizacije zakonom nije drukčije određeno;
  - 2) liste kategorija registraturskog materijala s rokovima čuvanja i
  - 3) način zaštite i korišćenja podataka i dokumenata nastalih u procesu automatske obrade podataka.
- Liste kategorija registraturskog materijala s rokovima čuvanja utvrđuju se u saglasnosti s nadležnim arhivom.

### **Član 39**

Sređena i popisana arhivska građa predaje se na čuvanje nadležnom arhivu posle 30 godina, računajući od dana nastanka građe.

Ustanova zaštite može odlučiti da se arhivska građa predaje posle 30 godina, svake pete godine.

Ustanova zaštite može na zahtev zainteresovanih organa, organizacija i ustanova produžiti rok iz stava 1. ovog člana.

Arhivska građa predaje se na mestu koje odredi ustanova zaštite.

Ko predaje arhivsku građu daje mišljenje o uslovima njenog korišćenja.

Izuzetno, kada to zahtevaju potrebe imaoca arhivske građe, rok iz stava 1. ovog člana može da se skрати sporazumom između imaoca arhivske građe i nadležnog arhiva.

### **Član 40**

Organ uprave nadležan za unutrašnje poslove stara se o čuvanju arhivske građe nastale u njegovom radu u za to posebno obrazovanom arhivskom odeljenju, a može je pod uslovima koje sam odredi predati u celini odgovarajućoj ustanovi zaštite, shodno odredbama člana 39. ovog zakona.

### **Član 41**

Odabrana, sređena i popisana arhivska građa kao i registraturski materijal, nastali u radu organa, ustanova, preduzeća i drugih pravnih lica koji su ukinuti ili su prestali s radom, smatraju se dospelim za preuzimanje, ako niko nije preuzeo njihova prava i obaveze.

## **6. Obaveza dostavljanja publikacija, odnosno filmova za javno prikazivanje**

### **a) Dostavljanje publikacija**

### **Član 42**

Preduzeće koje je štampalo, odnosno završilo štampanje publikacije dužno je da Narodnoj biblioteci Srbije dostavi 10 primeraka svake publikacije odmah po završenom štampanju.



Narodna biblioteka Srbije dostavlja po jedan primerak svake primljene publikacije Biblioteci Matice srpske u Novom Sadu i Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci Kosova i Metohije u Prištini. Obavezu dostavljanja publikacije iz stava 1. ovog člana dužan je da izvrši izdavač publikacije ukoliko je publikacija štampana izvan Republike Srbije.

Obavezu dostavljanja publikacije iz stava 1. ovog člana štampar, odnosno izdavač publikacije iz pokrajine izvršava preko Biblioteke Matice srpske u Novom Sadu i Narodne i univerzitetske biblioteke Kosova i Metohije u Prištini.

Od obaveznog dostavljanja iz stava 1. ovog člana izuzimaju se publikacije koje sadrže podatke koji u skladu sa zakonom i aktom izdavača tih publikacija predstavljaju tajnu.

Organi i organizacije koji su izdali publikacije iz stava 5. ovog člana, dužni su da trajno čuvaju po dva primerka svake izdate publikacije.

### **Član 43**

Publikacijom u smislu člana 42. ovog zakona smatraju se knjige, kao i knjige s gramofonskom pločom, audio ili video kasetom, geografskom kartom i sličnim prilogima (kombinovana publikacija), brošure, separati, časopisi, novine, umetničke reprodukcije, muzikalije, geografske karte, atlasi, globusi svih vrsta, planovi naseljenih mesta, plakati, katalozi, programi, razglednice i štampane fotografije, dijapozitivi i slično, kao i dodaci uz njih umnoženi grafičkim putem, kao i gramofonske ploče i kompakt diskovi, audio i video kasete, snimljene kompjuterske diskete i druga dela koja se umnožavaju štampanjem ili na sličan način.

Obaveza štampara, odnosno izdavača iz člana 42. ovog zakona odnosi se i na publikacije štampane na više jezika (za svaki jezik) ili na oba pisma (za svako pismo), na svako izdavanje publikacije, kao i na ponovljena, izmenjena i dopunjena izdanja.

### **Član 44**

Izdavač publikacije dužan je da svakog poslednjeg dana u mesecu dostavlja izveštaj o svim štampanim stvarima u toku tog meseca Narodnoj biblioteci Srbije.

### **Član 45**

Način čuvanja i korišćenja publikacija koje se kao obavezni primerak čuvaju u određenim bibliotekama uređuje Narodna biblioteka Srbije.

## **b) Dostavljanje filmova**

### **Član 46**

Proizvođači filmova namenjenih za javno prikazivanje bez obzira u kojoj su tehnici snimljeni, dužni su da Jugoslovenskoj kinoteci u Beogradu u prvoj godini prikazivanja filma, predaju po jednu nekorisćenu kopiju svakog proizvedenog filma, s odgovarajućom dokumentacijom.

Obavezu iz stava 1. ovog člana ima i proizvođač koji snima film u saradnji s proizvođačem čije sedište, odnosno prebivalište nije na teritoriji Republike.

Preduzeća koja uvoze filmove dužna su, odmah po isteku licence filma, da predaju Jugoslovenskoj kinoteci u Beogradu najbolju kopiju svakog uvezenog filma za javno prikazivanje.

Filmovi koji su predati Jugoslovenskoj kinoteci na osnovu st. 1. do 3. ovog člana mogu da se koriste samo na način utvrđen ovim zakonom.

## **IV glava**

## **UTVRĐIVANJE KULTURNIH DOBARA**

### **1. Utvrdjivanje nepokretnih kulturnih dobara**

### **Član 47**

Vlada Republike Srbije utvrđuje nepokretna kulturna dobra, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Akt o utvrđivanju nepokretnog kulturnog dobra sadrži: naziv i opis kulturnog dobra, granice zaštićene okoline, kao i mere zaštite vezane za čuvanje, održavanje i korišćenje kulturnog dobra i njegove zaštićene okoline (katastarske i zemljišno-knjižne podatke).

Sastavni deo akta iz stava 2. ovog člana čini i spisak pokretnih dobara od posebnog kulturnog i istorijskog značaja koja se nalazi u nepokretnom kulturnom dobru.

Akt iz stava 1. ovog člana objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

#### **Član 48**

U postupku utvrđivanja nepokretnih kulturnih dobara Republički zavod za zaštitu spomenika kulture dužan je da obrazloži razloge koji ukazuju na to da su svojstva određene nepokretnosti od posebnog kulturnog i istorijskog značaja i priloži mišljenja sopstvenika nepokretnosti, odnosno dokaz da je izvršeno javno oglašavanje radi davanja tog mišljenja i da je protekao rok od 30 dana od javnog oglašavanja, kao i mišljenja zainteresovanih organa i ustanova.

Republički zavod za zaštitu spomenika kulture dužan je da u postupku utvrđivanja nepokretnih kulturnih dobara dostavi: naziv, opis kulturnog dobra, granice zaštićene okoline (katastarske i zemljišno-knjižne podatke) mere zaštite vezane za čuvanje, održavanje i korišćenje tog kulturnog dobra i njegove okoline.

Ukoliko se nepokretnost koja se predlaže za kulturno dobro nalazi izvan naseljenih mesta, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture prilaže mišljenje ustanove koja vrši delatnost zaštite prirode o posebnim merama zaštite i granicama zaštićene okoline, u skladu s propisom o zaštiti prirode.

### **2. Utvrđivanje pokretnih kulturnih dobara**

#### **Član 49**

Pokretna kulturna dobra utvrđuje muzej, arhiv, kinoteka i biblioteka, čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina, grad ili opština, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

#### **Član 50**

Akt o utvrđivanju pokretnog kulturnog dobra sadrži: opis i vreme nastanka kulturnog dobra, vrstu, mesto gde se nalazi, mere zaštite, ime sopstvenika, kao i pravni osnov prema kome drži kulturno dobro.

Akt iz stava 1. ovog člana može se doneti po skraćenom postupku, ako postoji osnovana pretpostavka da stvar može da se uništi, oštetiti ili nestane.

#### **Član 51**

Ustanove zaštite dužne su da vrše reviziju pokretnih kulturnih dobara najmanje jedanput u deset godina.

#### **Član 52**

U postupku utvrđivanja pokretnih kulturnih dobara primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Po žalbama protiv rešenja donetih u upravnom postupku pokrenutom radi utvrđivanja pokretnih kulturnih dobara, u drugom stepenu rešava ministarstvo nadležno za poslove kulture.

### **3. Kulturna dobra na osnovu ovog zakona**

#### **Član 53**

Umetničko-istorijska dela, arhivska građa, filmska građa i stara i retka knjiga, koje čuvaju ustanove zaštite, kulturna su dobra na osnovu ovog zakona.

Arhivska i filmska građa nastala u radu državnih organa i organizacija, organa jedinica teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, ustanova, preduzeća, drugih pravnih lica i pojedinaca, koju oni čuvaju u skladu s ovim zakonom, kulturna su dobra na osnovu ovog zakona.

#### **4. Utvrđivanje mera zaštite**

##### **Član 54**

Mere zaštite koje se utvrđuju aktom o utvrđivanju kulturnih dobara obuhvataju:

- 1) bliže uslove čuvanja, održavanja i korišćenja kulturnog dobra;
- 2) tehničko-zaštitne mere radi obezbeđivanja kulturnog dobra od oštećenja, uništenja i krađe;
- 3) način obezbeđivanja korišćenja i dostupnosti kulturnog dobra javnosti;
- 4) ograničenja i zabrane u pogledu raspolaganja kulturnim dobrom i njegove upotrebe, u skladu sa zakonom;
- 5) ograničenja, odnosno zabrane izvođenja određenih građevinskih radova, promene oblika terena i korišćenja zemljišta u okviru zaštićene okoline kulturnog dobra, kao i promene namena pojedinih kulturnih dobara, i
- 6) uklanjanje građevinskog ili drugog objekta čije postojanje ugrožava zaštitu ili korišćenje kulturnog dobra.

Mere zaštite utvrđuju se i za zaštićenu okolinu nepokretnog kulturnog dobra.

##### **Član 55**

Uklanjanje građevinskog ili drugog objekta čije korišćenje, odnosno postojanje ugrožava zaštitu ili korišćenje kulturnog dobra obavlja se u skladu sa zakonom kojim se uređuje eksproprijacija.

#### **5. Utvrđivanje kulturnih dobara od velikog i od izuzetnog značaja**

##### **Član 56**

Narodna skupština Republike Srbije utvrđuje kulturna dobra od izuzetnog značaja.

Vlada Republike Srbije utvrđuje nepokretna kulturna dobra od velikog značaja.

Pokretna kulturna dobra od velikog značaja utvrđuju Narodni muzej u Beogradu, Arhiv Srbije, Narodna biblioteka Srbije i Jugoslovenska kinoteka.

##### **Član 57**

Ustanove zaštite svoje predloge za utvrđivanje kulturnih dobara od izuzetnog značaja dostavljaju Republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture, Narodnom muzeju u Beogradu, Arhivu Srbije, Narodnoj biblioteci Srbije i Jugoslovenskoj kinoteci.

Uz predlog iz stava 1. ovog člana prilaže se mišljenje sopstvenika, kao i zainteresovanih organa i ustanova.

Objedinjene predloge za utvrđivanje kulturnih dobara od izuzetnog značaja ustanove zaštite iz stava 1. ovog člana dostavljaju ministarstvu nadležnom za poslove kulture, radi upućivanja Vladi Republike Srbije.

Ustanova zaštite svoje predloge za utvrđivanje nepokretnih kulturnih dobara od velikog značaja dostavlja Republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture. Objedinjene predloge za utvrđivanje nepokretnih kulturnih dobara od velikog značaja, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture dostavlja ministarstvu nadležnom za poslove kulture, radi upućivanja Vladi Republike Srbije.

Umesto mišljenja sopstvenika može se pribaviti dokaz da je izvršeno javno oglašavanje radi davanja tog mišljenja i da je protekao rok od 30 dana od javnog oglašavanja.

##### **Član 58**

Akt o utvrđivanju kulturnog dobra od izuzetnog značaja, odnosno akt o utvrđivanju nepokretnih kulturnih dobara od velikog značaja, objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

##### **V glava**

#### **UPIS U REGISTAR KULTURNIH DOBARA**

##### **Član 59**

Na osnovu akta o utvrđivanju, kulturno dobro upisuje se u registar kulturnih dobara.

Uz akt, na osnovu koga je izvršen upis u registar kulturnih dobara, čuva se i dokumentacija o kulturnom dobru.

## **Član 60**

Registar kulturnih dobara vode ustanove zaštite po vrstama kulturnih dobara, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Na kulturna dobra upisana u registar kulturnih dobara stavlja se oznaka da su pod posebnom zaštitom. Ministar kulture propisuje izgled, sadržinu i način stavljanja oznaka iz stava 2. ovog člana na kulturna dobra, po njihovim vrstama.

## **Član 61**

Za svaku vrstu kulturnih dobara vode se centralni registri.

Centralne registre kulturnih dobara vode: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Narodni muzej u Beogradu, Arhiv Srbije, Narodna biblioteka Srbije i Jugoslovenska kinoteka.

Ustanove zaštite dužne su da podatke o kulturnim dobrima za koje vode registar dostavljaju ustanovama zaštite koje vode centralne registre kulturnih dobara u roku od 30 dana od dana upisa kulturnog dobra u registar.

## **Član 62**

Ministar kulture propisuje koji se podaci o kulturnom dobru upisuju u registar, na koji način se vodi registar kulturnih dobara i centralni registri kulturnih dobara, koja se dokumentacija o kulturnim dobrima obrazuje i čuva uz registre, kao i način na koji se kulturna dobra upisuju u registre. Ministar kulture propisuje način vođenja evidencije o dobrima koja uživaju prethodnu zaštitu, po njihovim vrstama.

## **Član 63**

Kulturno dobro koje je uništeno ili nestalo, odnosno koje je izgubilo svojstva od posebnog kulturnog i istorijskog značaja, ili je trajno izneto ili izvezeno u inostranstvo, briše se iz registra kulturnih dobara. Akt o brisanju kulturnog dobra iz registra donosi se na način i u postupku, kao i akt o utvrđivanju kulturnog dobra.

## **Član 64**

U javnoj knjizi o evidenciji nepokretnosti i pravima na njima izvršiće se zabeležba upisa, odnosno brisanje svojstva kulturnog dobra, na osnovu podataka iz registra kulturnih dobara koje dostavlja ustanova zaštite koja je izvršila upis u registar kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline.

## **VI glava**

### **DELATNOST ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA I USTANOVE ZAŠTITE**

#### ***1. Delatnost zaštite kulturnih dobara***

## **Član 65**

Delatnost zaštite kulturnih dobara čine:

- 1) istraživanje i evidentiranje dobara koja uživaju prethodnu zaštitu;
- 2) predlaganje i utvrđivanje kulturnih dobara;
- 3) vođenje registra i dokumentacije o kulturnim dobrima;
- 4) pružanje stručne pomoći na čuvanju i održavanju kulturnih dobara sopstvenicima i korisnicima tih dobara;
- 5) staranje o korišćenju kulturnih dobara u svrhe određene ovim zakonom;
- 6) predlaganje i praćenje sprovođenja mera zaštite kulturnih dobara;
- 7) prikupljanje, sređivanje, čuvanje, održavanje i korišćenje pokretnih kulturnih dobara;
- 8) sprovođenje mera tehničke i fizičke zaštite kulturnih dobara;
- 9) izdavanje publikacija o kulturnim dobrima i o rezultatima rada na njihovoj zaštiti;

- 10) izlaganje kulturnih dobara, organizovanje predavanja i drugih prigodnih oblika kulturno-obrazovne delatnosti i  
11) drugi poslovi u oblasti zaštite kulturnih dobara utvrđeni ovim zakonom i na osnovu njega.

### **Član 66**

Poslove u okviru delatnosti zaštite kulturnih dobara mogu obavljati lica s odgovarajućom stručnom spremom i položenim stručnim ispitom.

Poslove utvrđene članom 65. tač. 1) do 7) i tač. 9) i 10) ovog zakona, mogu obavljati lica s visokom stručnom spremom, a poslove iz tač. 8) i 11) lica s najmanje srednjom stručnom spremom u četvorogodišnjem trajanju.

### **Član 67**

Utvrđivanje stručne osposobljenosti radnika iz člana 66. ovog zakona vrši se polaganjem stručnog ispita.

Programe za polaganje stručnih ispita po strukama i način polaganja propisuje ministar kulture.

### **Član 68**

Zavisno od poslova na kojima rade, pripravnici polažu stručni ispit u Republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture, Arhivu Srbije, Narodnom muzeju u Beogradu, Jugoslovenskoj kinoteci, a pripravnici koji rade na zaštiti stare i retke knjige polažu stručni ispit u Narodnoj biblioteci Srbije. Troškove prvog polaganja stručnog ispita snosi ustanova zaštite u kojoj radi lice koje polaže stručni ispit.

### **Član 69**

Radnik koji je u toku rada u ustanovi zaštite položio stručni ispit a stekao je viši stepen obrazovanja, može da obavlja poslove zaštite kulturnih dobara tog stepena obrazovanja, ako položi deo stručnog ispita za taj stepen obrazovanja.

Radnik koji je položio stručni ispit za vršenje drugih poslova i zadataka, može da zasnuje radni odnos u ustanovi zaštite i obavlja poslove zaštite kulturnih dobara najduže godinu dana od dana zasnivanja radnog odnosa, s tim da u tom roku položi deo stručnog ispita za odgovarajući stepen, odnosno vrstu obrazovanja.

## **2. Osnivanje i rad ustanova zaštite**

### **Član 70**

Ustanove zaštite su: zavod za zaštitu spomenika kulture, muzej, arhiv i kinoteka.

Biblioteka koja obavlja zaštitu stare i retke knjige ima položaj ustanove zaštite utvrđene ovim zakonom.

Poslove zaštite kulturnih dobara iz člana 65. tač. 5), 7), 9) i 10) ovog zakona mogu da obavljaju i druga pravna lica koja ispunjavaju uslove u skladu s odredbama ovog zakona.

### **Član 71**

Ustanova zaštite može se osnovati i početi s radom i obavljati delatnost ako su ispunjeni i posebni uslovi u pogledu prostorija, tehničke opreme i stručnog kadra.

Ministar kulture propisuje bliže uslove iz stava 1. ovog člana.

Ministarstvo nadležno za poslove kulture utvrđuje ispunjenost uslova za početak rada i obavljanje delatnosti ustanova zaštite utvrđenih ovim zakonom.

### **Član 72**

Ustanove zaštite imaju pravo aktivne legitimacije u pogledu ostvarivanja mera zaštite i korišćenja kulturnih dobara i pokretanja krivičnog i prekršajnog postupka.

### **Član 73**

Naziv, ime i lik kulturnog dobra mogu se koristiti u komercijalne svrhe samo po odobrenju ustanove zaštite u čiji delokrug spada zaštita tog kulturnog dobra.

Ministarstvo nadležno za poslove kulture daje odobrenje iz stava 1. ovog člana za kulturna dobra od izuzetnog značaja.

### **3. Ustanove zaštite po vrstama kulturnih dobara**

#### **Član 74**

Zavod za zaštitu spomenika kulture vrši delatnost zaštite spomenika kulture, prostornih kulturno-istorijskih celina, arheoloških nalazišta i znamenitih mesta.

Muzej vrši delatnost zaštite umetničko-istorijskih dela.

Arhiv vrši delatnost zaštite arhivske građe i registraturskog materijala.

Kinoteka vrši delatnost zaštite filmske građe.

Poslovi zaštite znamenitih mesta i zaštite prirodnih prostora u zaštićenoj okolini nepokretnog kulturnog dobra obavlja ustanova koja vrši delatnost zaštite prirode.

Delatnost zaštite stare i retke knjige vrše biblioteke koje imaju fondove stare i retke knjige i radnike, s odgovarajućom stručnom spremom, osposobljene za vršenje poslova u delatnosti zaštite kulturnih dobara.

#### **Član 75**

Zavod za zaštitu spomenika kulture, pored poslova iz člana 65. ovog zakona:

- 1) proučava nepokretna kulturna dobra i izrađuje studije, elaborate i projekte s odgovarajućom dokumentacijom radi najcelishodnije zaštite i korišćenja određenog nepokretnog kulturnog dobra;
- 2) učestvuje u postupku pripremanja prostornih i urbanističkih planova putem dostavljanja raspoloživih podataka i uslova zaštite nepokretnih kulturnih dobara i učestvuje u razmatranju predloga prostornih i urbanističkih planova;
- 3) objavljuje građu o preduzetim radovima na nepokretnim kulturnim dobrima;
- 4) izrađuje projekte za izvođenje radova na nepokretnim kulturnim dobrima i izvodi te radove u skladu sa zakonom;
- 5) ostvaruje uvid u sprovođenje mera zaštite i korišćenja nepokretnih kulturnih dobara i
- 6) obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom.

#### **Član 76**

Arhiv, pored poslova iz člana 65. ovog zakona:

- 1) vrši stručni nadzor nad arhiviranjem, čuvanjem, stručnim održavanjem i odabiranjem arhivske građe, kao i izlučivanjem bezvrednog registraturskog materijala, koji se nalazi van arhiva;
  - 2) nalaže preduzimanje mera za otklanjanje utvrđenih nedostataka u pogledu zaštite arhivske građe i registraturskog materijala;
  - 3) preuzima, čuva i održava arhivsku građu;
  - 4) sređuje i obrađuje arhivsku građu;
  - 5) objavljuje arhivsku građu i
  - 6) vrši istraživanja radi stvaranja celina arhivske građe (arhivski fond).
- Arhiv može obrazovati odeljenja i u mestu van svog sedišta.

#### **Član 77**

Muzej, pored poslova iz člana 65. ovog zakona:

- 1) čuva i održava umetničko-istorijska dela koja se kod njega nalaze;
- 2) obezbeđuje korišćenje umetničko-istorijskih dela u kulturne i druge svrhe putem njihovog izlaganja u okviru stalnih ili povremenih izložbi i na drugi način i
- 3) stara se o čuvanju i održavanju zaštićenih umetničko-istorijskih dela koja se nalaze van muzeja na teritoriji na kojoj vrši delatnost zaštite ovih dela.

Muzej može obrazovati stalne zbirke i odeljenja i u mestu van svog sedišta.



## **Član 78**

Kinoteka, pored poslova iz člana 65. ovog zakona:

- 1) prikuplja, sređuje i čuva filmsku građu i
- 2) obezbeđuje korišćenje filmske građe u kulturne svrhe, putem javnog prikazivanja u svojim prostorijama i na drugi način.

## **Član 79**

Centralne ustanove zaštite kulturnih dobara jesu: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Arhiv Srbije, Narodni muzej u Beogradu, Narodna biblioteka Srbije i Jugoslovenska kinoteka. Centralne ustanove zaštite kulturnih dobara:

- 1) ostvaruju uvid u stanje kulturnih dobara i preduzimaju mere u vezi s njihovom zaštitom i korišćenjem;
- 2) pružaju stručnu pomoć i unapređuju rad na zaštiti kulturnih dobara, naročito u pogledu savremenih metoda stručnog rada;
- 3) staraju se o stručnom usavršavanju radnika koji rade na poslovima zaštite kulturnih dobara;
- 4) vode centralne registre za kulturna dobra po vrstama, kao i dokumentaciju o tim kulturnim dobrima i
- 5) obrazuju i vode kompjuterski informacioni centar kulturnih dobara po vrstama.

## **Član 80**

Republički zavod za zaštitu spomenika kulture pored poslova iz čl. 75. i 79. ovog zakona:

- 1) stara se o zaštiti nepokretnih kulturnih dobara;
- 2) stara se o jedinstvenoj primeni kriterijuma u pogledu predlaganja za utvrđivanje nepokretnosti za kulturna dobra i utvrđivanje nepokretnih kulturnih dobara od velikog i od izuzetnog značaja;
- 3) vodi evidenciju i dokumentaciju o nepokretnostima od posebnog značaja za istoriju i kulturu Republike koje se nalaze u zemlji i u inostranstvu i stara se o njihovom očuvanju;
- 4) stara se o jedinstvenoj primeni međunarodnih konvencija i drugih međunarodnih akata na teritoriji Republike.

Na zahtev zainteresovanih ustanova ili građana, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture utvrđuje da li određene stvari, izuzev publikacija, koje uživaju prethodnu zaštitu, odnosno za koje se pretpostavlja da imaju svojstva takvih stvari, mogu da se privremeno ili trajno izvezu u inostranstvo.

## **Član 81**

Arhiv Srbije obavlja delatnost zaštite registraturskog materijala i arhivske građe, poslove iz čl. 76. i 79. ovog zakona u pogledu zaštite i korišćenja registraturskog materijala i arhivske građe, kao i poslove oko istraživanja i kopiranja arhivske građe od posebnog značaja za istoriju Republike Srbije koja se nalazi u inostranstvu.

## **Član 82**

Narodni muzej u Beogradu obavlja poslove zaštite iz čl. 77. i 79. ovog zakona u pogledu umetničko-istorijskih dela, kao i poslove oko staranja o očuvanju umetničko-istorijskih dela od posebnog značaja za istoriju i kulturu Republike Srbije koja se nalaze u inostranstvu.

## **Član 83**

Narodna biblioteka Srbije obavlja delatnost zaštite stare i retke knjige koje čuva u svojim fondovima i bibliotečke građe koja joj se dostavlja na osnovu ovog zakona i stara se o očuvanju stare i retke knjige od posebnog značaja za istoriju i kulturu Republike Srbije koja se nalazi u inostranstvu.

Narodna biblioteka Srbije obavlja i poslove iz člana 79. ovog zakona u pogledu zaštite i korišćenja stare i retke knjige.

Narodna biblioteka Srbije, Biblioteka Matice srpske u Novom Sadu i Narodna i univerzitetska biblioteka u Prištini, na zahtev zainteresovanih ustanova ili građana utvrđuju da li određene

publikacije koje uživaju prethodnu zaštitu, odnosno za koje se pretpostavlja da imaju svojstva takvih stvari, mogu da se privremeno ili trajno izvezu u inostranstvo.

#### **Član 84**

Jugoslovenska kinoteka u Beogradu obavlja delatnost zaštite filmske građe i obavlja poslove iz člana 79. ovog zakona u pogledu zaštite i korišćenja ove građe.

#### **Član 85**

Ministar kulture utvrđuje koji zavodi za zaštitu spomenika kulture, arhivi, muzeji i biblioteke i za koju teritoriju obavljaju posl ove zaštite nepokretnih, odnosno pokretnih kulturnih dobara, kao i nadležnost muzeja prema vrstama umetničko-istorijskih dela.

### ***4. Čuvanje i korišćenje kulturnih dobara u muzeju, arhivu, kinoteci i biblioteci***

#### **Član 86**

Umetničko-istorijska dela, arhivsku građu, filmsku građu i staru i retku knjigu čuvaju muzeji, arhivi, kinoteke i određene biblioteke.

Ustanove iz stava 1. ovog člana dužne su da pokretna kulturna dobra prikupljaju, preuzimaju, čuvaju, stručno obrađuju i obezbeđuju njihovo korišćenje u skladu s ovim zakonom.

#### **Član 87**

Muzej, arhiv, kinoteka i određena biblioteka dužni su da obezbede stalni nadzor pokretnih kulturnih dobara od strane za to osposobljenih radnika.

Ustanove zaštite iz stava 1. ovog člana mogu izlagati kulturna dobra ako su ta kulturna dobra obezbeđena od požara, fizičko-hemijskih i bioloških uzročnika oštećenja i neovlašćenog otuđenja u prostorijama gde se stalno čuvaju i izlažu, kao i mestu privremenog izlaganja.

Kad se u ustanovi zaštite iz stava 1. ovog člana ne mogu obezbediti uslovi za odgovarajuće čuvanje određenog kulturnog dobra, ministar kulture može odrediti da se to dobro preda na čuvanje određenoj ustanovi zaštite koja može obezbediti njegovu potpuniju zaštitu i dostupnost javnosti.

#### **Član 88**

Ustanove zaštite ne mogu izlagati pokretna kulturna dobra koja nisu kategorisana, obrađena i upisana u registar kulturnih dobara.

#### **Član 89**

Ministar kulture utvrdiće pokretna kulturna dobra od izuzetnog značaja koja se ne mogu izlagati van ustanova zaštite kojima su poverena na čuvanje.

Akt o utvrđivanju kulturnih dobara iz stava 1. ovog člana objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Pokretna kulturna dobra iz stava 1. ovog člana izuzetno se mogu izložiti van ustanove zaštite, uz prethodno pribavljenu saglasnost ministarstva nadležnog za poslove kulture.

#### **Član 90**

Ustanove zaštite koje obavljaju poslove iz člana 79. ovog zakona donose stručna uputstva o uslovima i načinu čuvanja, korišćenja i održavanja odgovarajuće vrste pokretnih kulturnih dobara i staraju se o njihovom sprovođenju, kao i o obezbeđenju kulturnih dobara od požara, fizičko-hemijske i biološke razgradnje i neovlašćenog otuđenja.

#### **Član 91**

Radi propagiranja kulturnih dobara, ustanove mogu ustupati, uz naknadu ili bez nje, kopije, odlivke i reprodukcije kulturnih dobara koje čuvaju, ako je to u skladu s prirodom i namenom ovih dobara, u smislu ovog zakona.

## **Član 92**

Fotografsko ili filmsko snimanje nepokretnih kulturnih dobara koje zahteva montažu skela, kulisa ili druge tehničke opreme, korišćenje kranova, upotrebu rasvetnih tela ukupne snage preko dva kilovata ili posebne intervencije na kulturnom dobru, odnosno njegovoj zaštićenoj okolini, može se vršiti samo na osnovu dozvole nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

## **Član 93**

Arhivska građa i registraturski materijal, nastali u radu državnih organa i organizacija, organa jedinica teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, političkih organizacija, ustanova i preduzeća i drugih organizacija, verskih zajednica i pojedinaca čuvaju se kao celina - arhivski fond i ne mogu se rasparčavati.

## **Član 94**

Arhivska i filmska građa mogu se koristiti samo po odobrenju odgovarajuće ustanove zaštite. Uverenje o činjenicama koje su sadržane u arhivskoj građi, arhivi izdaju u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku. Arhivi mogu izdati i prepise dokumenata koje čuvaju kao arhivsku građu.

## **Član 95**

Strani državljani mogu da koriste arhivsku, odnosno filmsku građu, samo na osnovu posebne dozvole, u skladu s odredbama ovog zakona koje se odnose na korišćenje ove građe. Dozvolu iz stava 1. ovog člana daje ministarstvo nadležno za poslove kulture, u skladu sa međunarodnim ugovorima, odnosno sporazumima određenih organizacija o faktičkom reciprocitetu korišćenja arhivske i filmske građe a po prethodno pribavljenom mišljenju ustanove zaštite čija se građa koristi.

## **5. Prikupljanje, čuvanje i izlaganje umetničko-istorijskih dela i arhivske građe (muzej u sastavu i arhivsko odeljenje)**

## **Član 96**

Ustanove, preduzeća i druge organizacije mogu obavljati poslove čuvanja i izlaganja umetničko-istorijskih dela vezanih za vršenje njihove delatnosti (u daljem tekstu: muzej u sastavu). Prava i obaveze radnika koji rade na poslovima muzeja u sastavu, u pogledu korišćenja umetničko-istorijskih dela, utvrđuju se aktima organizacija iz stava 1. ovog člana, u skladu s odredbama ovog zakona. Na obrazovanje i stručni rad muzeja u sastavu shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na muzeje.

## **Član 97**

Državni organi i organizacije, organi jedinica teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, ustanove i preduzeća ili druge organizacije mogu u svom sastavu imati arhivsko odeljenje za obavljanje poslova zaštite arhivske građe nastale u njihovom radu, ako je to neophodno za izvršavanje njihovih zadataka. Prava i obaveze radnika koji rade na poslovima arhivskog odeljenja, u pogledu korišćenja arhivske građe, utvrđuju se aktima organizacija iz stava 1. ovog člana, u skladu s odredbama ovog zakona. Na obrazovanje i stručni rad arhivskih odeljenja iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na arhive.

## **6. Muzejska zbirka**

## **Član 98**

Muzejsku zbirku čini skup istorodnih ili raznorodnih umetničko-istorijskih dela.

Muzejsku zbirku mogu da čuvaju ustanove, preduzeća i druge organizacije i pojedinci.

Muzejska zbirka može biti dostupna javnosti samo ako je prethodno stručno obrađena i na stručan način izložena.

Izlaganje muzejske zbirke odobrava muzej kome je poverena delatnost zaštite kulturno-istorijskih dela na toj teritoriji.

## **VII glava** **MERE ZAŠTITE I DRUGI RADOVI NA KULTURNIM DOBRIMA**

### ***1. Mere tehničke zaštite na nepokretnim kulturnim dobrima***

#### **Član 99**

Merama tehničke zaštite u smislu ovog zakona smatraju se radovi na konzerviranju, restauriranju, rekonstrukciji, revitalizaciji i prezentaciji kulturnih dobara.

Mere tehničke zaštite i drugi radovi kojima se mogu prouzrokovati promene oblika ili izgleda nepokretnog kulturnog dobra ili povrediti njegova svojstva, mogu se preduzimati ako se:

- 1) utvrde uslovi za preduzimanje mera tehničke zaštite i drugih radova;
- 2) pribavi saglasnost na projekat i dokumentaciju za izvođenje ovih radova, u skladu sa zakonom, i
- 3) pribave potrebni uslovi i odobrenja na osnovu propisa o planiranju i uređenju prostora i izgradnji objekata.

Odredba stava 2. ovog člana primenjuje se i u slučaju preduzimanja mera tehničke zaštite i drugih radova na zaštićenoj okolini nepokretnog kulturnog dobra, odnosno na dobru koje uživa prethodnu zaštitu.

#### **Član 100**

Uslove za preduzimanje mera tehničke zaštite i drugih radova ne nepokretnim kulturnim dobrima i kulturnim dobrima od velikog značaja, u skladu sa članom 47. st. 2. i 3. i članom 54. ovog zakona, utvrđuje nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture, a za kulturna dobra od izuzetnog značaja Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

O utvrđenim uslovima iz stava 1. ovog člana nadležni zavod dužan je da u roku od sedam dana obavesti Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

Uslove za preduzimanje mera tehničke zaštite, kada projekte i dokumentaciju izrađuje nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture, utvrđuje Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

Uslove za preduzimanje mera tehničke zaštite, kada projekte i dokumentaciju izrađuje Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, utvrđuje ministarstvo nadležno za poslove kulture.

#### **Član 101**

Saglasnost na projekte i dokumentaciju za izvođenje radova na nepokretnim kulturnim dobrima i kulturnim dobrima od velikog značaja daje nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture, a za kulturna dobra od izuzetnog značaja, saglasnost daje Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

O datoj saglasnosti iz stava 1. ovog člana nadležni zavod dužan je da u roku od sedam dana obavesti Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

Na projekte i dokumentaciju za izvođenje radova, koje izrađuje nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture, saglasnost daje Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

Na projekte i dokumentaciju za izvođenje radova koje izrađuje Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, saglasnost daje ministarstvo nadležno za poslove kulture.

Na projekte i dokumentaciju za izvođenje radova pribavljaju se saglasnosti propisane zakonom.

#### **Član 102**

Radove na nepokretnom kulturnom dobru, predviđene projektom i dokumentacijom na koje je data saglasnost, mogu da izvode ustanove zaštite i druge ustanove i preduzeća, druga pravna lica i preduzetnici, koji imaju stručni kadar i opremu propisanu u skladu s ovim zakonom.

#### **Član 103**

Ako se radovi na nepokretnim kulturnim dobrima izvode bez utvrđenih uslova za preduzimanje mera tehničke zaštite ili bez saglasnosti na projekat i dokumentaciju, nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture, odnosno Republički zavod za zaštitu spomenika kulture za kulturna dobra od izuzetnog značaja, zabraniće dalje izvođenje radova i podneti zahtev nadležnom organu za rušenje, odnosno povraćaj u prvobitno stanje objekta, o trošku investitora.

Ako se radovi na nepokretnom kulturnom dobru ne izvode u skladu s projektom i dokumentacijom na koje je data saglasnost za izvođenje tih radova, nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture, odnosno Republički zavod za zaštitu spomenika kulture za kulturna dobra od izuzetnog značaja, obustaviće privremeno radove i utvrditi rok za ispunjenje uslova za nastavak tih radova.

Ukoliko investitor ne obustavi radove, nadležni zavod podneće zahtev nadležnom organu za rušenje, odnosno za povraćaj u prvobitno stanje objekta, o trošku investitora.

#### **Član 104**

Rešenja kojima se utvrđuju uslovi za preduzimanje mera tehničke zaštite i izvođenje drugih radova, daje saglasnost na projekte i dokumentaciju za izvođenje radova na nepokretnim kulturnim dobrima, odnosno rešenja o zabrani daljih izvođenja radova i akt o rušenju, odnosno o vraćanju objekta u prvobitno stanje donose se po skraćenom postupku, u skladu s odredbama Zakona o opštem upravnom postupku.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana, koje je doneo nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture, može se izjaviti žalba Republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture. Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana koje je doneo Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, može se izjaviti žalba ministarstvu nadležnom za poslove kulture.

Žalba na rešenje iz stava 2. ovog člana ne zadržava izvršenje.

#### **Član 105**

Investitor je dužan da u roku od 15 dana od dana završetka radova na nepokretnom kulturnom dobru o tome obavesti nadležni zavod koji je doneo rešenje o saglasnosti na projekat i dokumentaciju za njihovo izvođenje.

Nadležni zavod će u roku od pet dana od dana prijema obaveštenja iz stava 1. ovog člana o trošku investitora izvršiti pregled i proveru na licu mesta i zapisnički utvrditi da li su radovi izvedeni u skladu s projektom i dokumentacijom na koje je izdata saglasnost (u daljem tekstu: projekat).

Ako utvrdi da radovi nisu izvedeni u skladu s projektom, nadležni zavod iz stava 1. ovog člana će svojim rešenjem naložiti investitoru da u određenom roku izvedene radove usaglasí s projektom.

Ukoliko investitor ne postupi u skladu s rešenjem iz stava 3. ovog člana, nadležni zavod koji je doneo to rešenje podneće zahtev nadležnom organu za rušenje, odnosno za povraćaj u prvobitno stanje objekta, o trošku investitora.

#### **Član 106**

O preduzimanju mera tehničke zaštite i izvođenju drugih radova na nepokretnim kulturnim dobrima i njihovoj zaštićenosti okolini investitor je dužan da obezbedi vođenje dokumentacije u skladu s posebnim propisima i da po završetku radova preda primerak dokumentacije nadležnom zavodu za zaštitu spomenika kulture, a za kulturna dobra od izuzetnog značaja Republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture.

#### **Član 107**

Uslovi čuvanja, održavanja i korišćenja kulturnih dobara, kao i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu i utvrđene mere zaštite, ugrađuju se u prostorne i urbanističke planove.

Nadležna ustanova zaštite dužna je da uslove i mere iz stava 1. ovog člana dostavi organu nadležnom za pripremanje prostornog, odnosno urbanističkog plana u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva.

Za dostavljanje uslova i mera iz stava 1. ovog člana, nadležnoj ustanovi zaštite pripada naknada za dodatne troškove na teret organa nadležnog za pripremanje prostornog, odnosno urbanističkog plana.

Nadležni zavod, odnosno Republički zavod za zaštitu spomenika kulture daju mišljenja o nacrtima prostornih i urbanističkih planova koja se obavezno prilažu prilikom razmatranja i donošenja tih planova.

Organizacija zaštite obaveštava ministarstvo nadležno za poslove kulture u slučaju da prostorni i urbanistički planovi ne sadrže uslove i mere iz stava 1. ovog člana.

Na predlog ministarstva nadležnog za poslove kulture, Vlada Republike Srbije može obustaviti od izvršavanja prostorne i urbanističke planove kojima se, u dovoljnoj meri, ne obezbeđuje zaštita i korišćenje kulturnih dobara, kao i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu.

### **Član 108**

Premeštanje nepokretnog kulturnog dobra na novu lokaciju može se samo izuzetno dozvoliti, ako za to postoje opravdani razlozi.

Dozvolu iz stava 1. ovog člana za kulturna dobra daje Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, a za kulturna dobra od izuzetnog i od velikog značaja ministarstvo nadležno za poslove kulture.

### **Član 109**

Ako se u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, izvođač radova je dužan da odmah, bez odlaganja prekine radove i obavesti nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture i da preduzme mere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mestu i u položaju u kome je otkriven.

Ako postoji neposredna opasnost oštećenja arheološkog nalazišta ili predmeta, nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture privremeno će obustaviti radove dok se na osnovu ovog zakona ne utvrdi da li je odnosna nepokretnost ili stvar kulturno dobro ili nije.

Ako nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture ne obustavi radove, radove će obustaviti Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

### **Član 110**

Investitor objekta dužan je da obezbedi sredstva za istraživanje, zaštitu, čuvanje, publikovanje i izlaganje dobra koje uživa prethodnu zaštitu koje se otkrije prilikom izgradnje investicionog objekta - do predaje dobra ne čuvanje ovlašćenoj ustanovi zaštite.

## **2. Mere tehničke zaštite na pokretnim kulturnim dobrima**

### **Član 111**

Mere tehničke zaštite na pokretnim kulturnim dobrima mogu se preduzimati, samo ako se:

1) obave prethodna istraživanja pomoću fizičko-hemijskih i drugih metoda u cilju utvrđivanja hemijskog sastava materijala, tehnologije i tehnike izrade, stanja kulturnog dobra i uzroka njegovog propadanja;

2) utvrdi metoda ili tehnika izvođenja mera tehničke zaštite na osnovu rezultata prethodnih istraživanja.

O izvršenim radovima iz stava 1. ovog člana i njihovim rezultatima vodi se dokumentacija.

Merama tehničke zaštite pokretnih kulturnih dobara smatraju se poslovi na njihovom održavanju (konzervaciji i restauraciji), način smeštaja i izlaganja.

Zavisno od vrste pokretnih kulturnih dobara, Narodni muzej u Beogradu, Arhiv Srbije, Narodna biblioteka Srbije i Jugoslovenska kinoteka, propisuju uslove i način preduzimanja mera tehničke zaštite na pokretnim kulturnim dobrima.

## **3. Istraživanja arheoloških nalazišta**

### **Član 112**

Iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta obavlja naučna ustanova ili ustanova zaštite, u skladu s ovim zakonom.

Ministarstvo nadležno za poslove kulture odobrava arheološko iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta.

Odobrenje se može izdati naučnoj ustanovi ili ustanovi zaštite ako ima sačinjen projekat o istraživanjima arheološkog nalazišta, odgovarajuće stručne kadrove, opremu i obezbeđena sredstva za istraživanje i sprovođenje mera zaštite nalazišta i nalaza.

### **Član 113**

Odobrenjem za iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta određuje se područje na kome se mogu izvoditi radovi, vrsta i obim radova, vreme u kome će se radovi izvoditi i obaveze izvođača radova u pogledu preduzimanja mera tehničke zaštite nalazišta i nalaza.

Ustanova koja vrši arheološka iskopavanja i istraživanja, odgovorna je za sprovođenje mera zaštite i obezbeđenja arheološkog nalazišta i nalaza.

### **Član 114**

Ako se arheološka iskopavanja i istraživanja ne obavljaju u skladu s odobrenjem, ministarstvo nadležno za poslove kulture može naložiti privremeno obustavljanje radova i utvrditi rok za ispunjenje uslova za nastavljjanje radova, odnosno zabraniti izvođenje radova ako se u određenom roku ne ispune uslovi za nastavak radova.

### **Član 115**

Ustanova koja vrši arheološka iskopavanja i istraživanja vodi dnevnik radova i drugu dokumentaciju o tim radovima.

Ministar kulture propisuje obrasce, sadržaj i način vođenja dokumentacije iz stava 1. ovog člana, koja se vodi o arheološkim iskopavanjima i istraživanjima.

### **Član 116**

Ustanova koja je vršila arheološka iskopavanja i istraživanja, dužna je da u roku od tri meseca po završenim radovima dostavi ministarstvu nadležnom za poslove kulture izveštaj o izvršenom iskopavanju, odnosno istraživanju.

Izveštaj o arheološkom iskopavanju, odnosno istraživanju sadrži osnovne podatke o radovima, a naročito plan nalazišta s potrebnim brojem tehničkih i fotografskih snimaka, inventar iskopanih i nađenih predmeta, vreme u kome su radovi izvršeni, spisak stručnih lica koja su obavila radove, utrošena sredstva i preduzete mere tehničke zaštite nalazišta i nalaza.

### **Član 117**

Ustanova koja je obavila arheološka istraživanja može radi naučne obrade da zadrži pokretne arheološke nalaze najduže godinu dana, ako s ustanovom zaštite kojoj su ti nalazi povereni na čuvanje nije drukčije dogovoreno.

Po završetku arheološkog iskopavanja ili istraživanja, ustanova koja je obavila ove radove, dužna je da u roku od jedne godine preda ministarstvu nadležnom za poslove kulture dokumentaciju koju je vodila na propisanim obrascima.

Ministarstvo nadležno za poslove kulture dostaviće primljenu dokumentaciju iz stava 2. ovog člana nadležnom zavodu za zaštitu spomenika kulture, u roku od 30 dana od dana prijema.

Dokumentacija iz stava 2. ovog člana čuva se trajno.

## ***4. Privremeno i trajno iznošenje i izvoz kulturnih dobara***

### **Član 118**

Kulturno dobro može se samo izuzetno trajno izvesti, odnosno izneti u inostranstvo, ako za to postoje opravdani razlozi.

Odobrenje za trajni izvoz ili privremeno iznošenje kulturnog dobra, izdaje ministarstvo nadležno za poslove kulture.



## **VIII glava PROMET I EKSPROPRIJACIJA KULTURNIH DOBARA**

### **1. Pravo preče kupovine**

#### **Član 119**

Pravo preče kupovine kulturnog dobra ima nadležna ustanova zaštite.  
Ostvarivanje prava preče kupovine nepokretnog kulturnog dobra obavlja se na način i po postupku utvrđenim zakonom kojim se uređuje promet nepokretnosti.

### **2. Razmena kulturnih dobara**

#### **Član 120**

Ustanove zaštite mogu međusobno da razmenjuju pokretna kulturna dobra koja čuvaju radi obrazovanja celine fondova ili zbirki.  
Ustanove zaštite mogu razmenjivati, uz saglasnost centralne ustanove zaštite, pokretna kulturna dobra i sa drugim pravnim, odnosno fizičkim licima, ako kulturna dobra koja se razmenjuju imaju približno istu materijalnu vrednost.

### **3. Eksproprijacija i administrativni prenos kulturnih dobara**

#### **Član 121**

Eksproprijacija nepokretnog kulturnog dobra, odnosno administrativni prenos kulturnog dobra u državnoj ili društvenoj svojini s jednog na drugo pravno lice, može se vršiti:  
1) ako sopstvenik, odnosno korisnik nema mogućnosti ili interesa da obezbedi sprovođenje mera zaštite, pa prei opasnost da kulturno dobro bude uništeno;  
2) ako se na drugi način ne mogu obavljati arheološka iskopavanja, i sprovesti mere tehničke zaštite na kulturnom dobru;  
3) ako na drugi način ne može da se obezbedi dostupnost javnosti kulturnog dobra od velikog, odnosno od izuzetnog značaja.  
Opšti interes za eksproprijaciju, odnosno administrativni prenos kulturnog dobra u smislu stava 1. ovog člana utvrđuje Vlada Republike Srbije.

## **IX glava GARANCIJE ZA INOSTRANE IZLOŽBE**

#### **Član 122**

Republika Srbija može dati garanciju za eksponate određenih inostranih izložbi koje se priređuju na teritoriji Republike Srbije, koje imaju posebnu kulturnu i umetničku vrednost, ako su ispunjeni uslovi utvrđeni ovim zakonom.  
Vlada Republike Srbije određuje za koje će se izložbe dati garancija u smislu stava 1. ovog člana.  
Garancija iz stava 1. ovog člana odnosi se na eksponate određenih inostranih izložbi koje imaju posebnu kulturnu i umetničku vrednost i za koje strana država, odnosno sopstvenik uslovljava izlaganje eksponata davanjem garancije.  
Garancija se daje i kada bi zbog visoke deklarisanе vrednosti eksponata troškovi osiguranja bili izuzetno veliki, a strana država, odnosno sopstvenik eksponata prihvata garanciju umesto osiguranja.  
Garancija se daje za vreme od preuzimanja do vraćanja eksponata stranoj državi, odnosno sopstveniku ili drugom ovlašćenom licu.

#### **Član 123**

Garancija iz ovog zakona može se dati pod uslovom da je ustanova zaštite kulturnih dobara, odnosno druga organizacija koja priređuje izložbu (dalje: organizator) obezbedila sledeće organizacione, stručne, tehničke i druge uslove za zaštitu eksponata:  
1) neprekidnu fizičku zaštitu eksponata od momenta preuzimanja do momenta vraćanja;

- 2) objekte i prostorije u kojima se eksponati izlažu obezbeđene od svih vrsta rizika koji mogu ugroziti bezbednost izloženih eksponata;
- 3) održavanje klimatskih uslova koji odgovaraju vrsti eksponata;
- 4) konzervatore i druge potrebne stručnjake za zaštitu eksponata;
- 5) odgovarajući sistem signalizacije koji doprinosi bezbednosti eksponata i
- 6) druge uslove ugovorene sa stranim partnerom.

Ministarstvo nadležno za poslove kulture utvrđuje da li su ispunjeni uslovi iz stava 1. tač. 3), 4) i 6) ovog člana, a ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove utvrđuje da li su ispunjeni uslovi iz stava 1. tač. 1), 2) i 5) ovog člana, i to za svaku izložbu za koju se daje garancija.

#### **Član 124**

Garancijom iz člana 122. ovog zakona Republika Srbija obavezuje se da će do iznosa deklarisanе vrednosti eksponata, nadoknaditi štetu koja bi nastala u slučaju oštećenja, uništenja ili nestanka eksponata, ako tu štetu ne nadoknadi organizator.

Isprave o garanciji iz ovog zakona izdaje ministarstvo nadležno za poslove finansija.

#### **Član 125**

Za vreme trajanja izložbe ministarstvo nadležno za poslove kulture vrši nadzor u pogledu ispunjavanja uslova iz člana 123. stav 1. tač. 3), 4) i 6) ovog zakona, a ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove vrši nadzor u pogledu ispunjavanja uslova iz člana 123. stav 1. tač. 1), 2) i 5) ovog zakona.

Ukoliko se u toku trajanja izložbe ustanovi da nije ispunjen neki od uslova iz člana 123. stav 1. ovog zakona, organ koji je nadležan za ispunjenost tog uslova može narediti zatvaranje izložbe.

#### **X glava**

### **NADZOR NAD PRIMENOM ZAKONA**

#### **Član 126**

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona obavlja ministarstvo nadležno za poslove kulture.

#### **Član 127**

U vršenju nadzora ministarstvo nadležno za poslove kulture ovlašćeno je da:

- 1) pregleda kutlurna dobra i radove koji se izvode na njima, odnosno njihovoj zaštićenoj okolini;
- 2) kontroliše ispunjenost propisanih uslova za čuvanje, održavanje i korišćenje kulturnih dobara, odnosno izvođenje radova na njima;
- 3) obustavi radove koji se izvode bez utvrđenih uslova i bez saglasnosti na projekat i dokumentaciju, odnosno izvršavanje mera tehničke zaštite i drugih radova koji se ne izvode u skladu s projektom na koji je data saglasnost, odnosno aktom koji se odnosi na te radove;
- 4) naređuje privremene mere u slučaju da preti opasnost da se kulturno dobro uništi, ošteti ili iznese u inostranstvo;
- 5) obaveštava nadležne ustanove zaštite i organe o zapaženim nepravilnostima na zaštiti i korišćenju kulturnih dobara i traži njihovu intervenciju i
- 6) preduzima i druge mere i radnje za koje je ovlašćen posebnim propisima.

#### **Član 128**

Ako ovlašćeno lice, prilikom vršenja nadzora ustanovi da propis nije primenjen ili je nepravilno primenjen, doneće rešenje kojim će naložiti otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i odrediti rok u kome se one moraju otkloniti.

Žalba na rešenje iz stava 1. ovog člana ne zadržava izvršenje.

#### **Član 129**

Ministarstvo nadležno za poslove kulture privremeno će ustanovi kulture zabraniti obavljanje poslova zaštite kulturnih dobara u čijem obavljanju su utvrđene nepravilnosti a koje nisu otklonjene u utvrđenom roku, dok se te nepravilnosti ne otklone.

## **XI glava KAZNENE ODREDBE**

### **Član 130**

Novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 novih dinara kazniće se za prekršaj ustanova, preduzeće, druga organizacija i drugo pravno lice:

- 1) ako neodgovarajućom zaštitom ili neodgovarajućom organizacijom radova doprinese oštećenju ili uništenju kulturnog dobra (član 7. ovog zakona);
- 2) ako ošteti ili uništi dobro koje uživa prethodnu zaštitu (član 7. ovog zakona);
- 3) ako o izvršenom evidentiranju nepokretnosti koja uživa prethodnu zaštitu ne obavesti u roku od 30 dana sopstvenika, kao i opštinu (član 29. ovog zakona);
- 4) ako ne čuva i ne održava kulturno dobro i ne sprovodi utvrđene mere zaštite (član 31. stav 1. tačka 1) ovog zakona);
- 5) ako neodložno ne obavesti ustanovu zaštite o svim pravnim i fizičkim promenama nastalim u vezi s kulturnim dobrom (član 31. stav 1. tačka 2) ovog zakona);
- 6) ako ne dozvoli naučna i stručna istraživanja, tehnička i druga snimanja kao i izvođenje tehničkih mera zaštite na kulturnom dobru, u skladu s odredbama ovog zakona (član 31. stav 1. tačka 3) ovog zakona);
- 7) ako ne obezbedi dostupnost kulturnog dobra javnosti (član 31. stav 1. tačka 4) ovog zakona);
- 8) ako postupi protivno odredbi člana 32. ovog zakona);
- 9) ako ne ustupi kulturno dobro radi izlaganja na značajnim povremenim izložbama i izložbama organizovanim na osnovu ugovora o međunarodnoj kulturnoj saradnji (član 35. stav 1. ovog zakona);
- 10) ako se ustupljeno kulturno dobro ne vrati u roku od šest meseci od dana preuzimanja kulturnog dobra radi izlaganja na izložbama (član 35. stav 2. ovog zakona);
- 11) ako ne prijavi dobro koje uživa prethodnu zaštitu nadležnoj ustanovi zaštite ili ne dostavi podatke koje ona bude tražila (član 36. tačka 1) ovog zakona);
- 12) ako ne dopusti ustanovi zaštite pregled dobra i uzimanje potrebnih podataka za dokumentaciju o njemu (član 36. tačka 3) ovog zakona);
- 13) ako se ne upozna s uslovima za preduzimanje mera tehničke zaštite i ne pribavi saglasnost odgovarajuće ustanove zaštite (član 36. tačka 4) ovog zakona);
- 14) ako ne dostavi određeni broj primeraka svake publikacije koju je izdao (član 42. stav 1. ovog zakona);
- 15) ako ne čuva publikaciju u skladu s članom 42. stav 6. ovog zakona);
- 16) ako svakog poslednjeg dana u mesecu ne dostavi izveštaj o svim štampanim stvarima u toku tog meseca Narodnoj biblioteci Srbije (član 44. ovog zakona);
- 17) ako ne preda po jednu neiskorišćenu kopiju svakog proizvedenog filma s odgovarajućom dokumentacijom, odnosno najbolju kopiju svakog uvezenog filma za javno prikazivanje (član 46. st. 1, 2. i 3. ovog zakona);
- 18) ako izvodi nedozvoljene radove na zaštićenoj okolini nepokretnog kulturnog dobra (član 54. stav 1. tačka 5) ovog zakona);
- 19) ako ne dostavi podatke u roku od 30 dana od dana upisa kulturnog dobra u registar (član 61. stav 3. ovog zakona);
- 20) ako iznese ili izveze u inostranstvo dobro koje uživa prethodnu zaštitu bez saglasnosti nadležne ustanove (član 80. stav 2. i član 83. stav 3. ovog zakona);
- 21) ako ne obezbedi stalni nadzor pokretnih kulturnih dobara od strane za to osposobljenih radnika u prostorijama gde se stalno čuvaju i izlažu, odnosno privremeno izlažu, kao i ako ne obezbedi pokretna kulturna dobra od požara i fizičko-hemijskih i bioloških uzročnika oštećenja i neovlašćenog otuđenja (član 87. st. 1. i 2. ovog zakona);
- 22) ako izloži pokretna kulturna dobra koja nisu kategorisana, stručno obrađena i upisana u registar kulturnih dobara (član 88. ovog zakona);
- 23) ako izloži kulturna dobra koja se ne mogu izlagati van ustanove zaštite (član 89. ovog zakona);
- 24) ako postupi protivno odredbi člana 92. ovog zakona,
- 25) ako preduzima mere tehničke zaštite ili izvodi druge radove na nepokretnom kulturnom dobru protivno odredbama čl. 99. i 102. ovog zakona;

- 26) ako u roku od sedam dana ne obavesti Republički zavod za zaštitu spomenika kulture o utvrđenim uslovima za preduzimanje mera tehničke zaštite i drugih radova na nepokretnim kulturnim dobrima i kulturnim dobrima od velikog značaja (član 100. stav 2. ovog zakona);
- 27) ako u roku od sedam dana ne obavesti Republički zavod za zaštitu spomenika kulture o datoj saglasnosti na projekte i dokumentaciju za izvođenje radova na nepokretnim kulturnim dobrima i kulturnim dobrima od velikog značaja (član 101. stav 2. ovog zakona);
- 28) ako ne obustavi, odnosno privremeno ne obustavi izvođenje radova prema aktu o zabrani izvođenja radova (član 103. st. 1. i 2. ovog zakona);
- 29) ako u roku od 15 dana od dana završetka radova na kulturnom dobru o tome ne obavesti nadležni zavod (član 105. stav 1. ovog zakona);
- 30) ako ne vodi dokumentaciju o preduzimanju mera tehničke zaštite i drugim radovima na kulturnim dobrima (član 106. ovog zakona);
- 31) ako ne prekine izvođenje građevinskih i drugih radova i ne obavesti nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture o arheološkom nalazištu ili arheološkim predmetima, odnosno ako ne preduzme mere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mestu i u položaju u kome je otkriven (član 109. stav 1. ovog zakona);
- 32) ako investitor ne obezbedi sredstva za istraživanje, zaštitu, čuvanje i izlaganje dobra koje uživa prethodnu zaštitu koje se otkrije prilikom izvođenja radova na investicionom objektu, do predaje tog dobra ovlašćenoj ustanovi zaštite (član 110. ovog zakona);
- 33) ako izvodi mere tehničke zaštite protivno propisanim uslovima i načinu preduzimanja mera tehničke zaštite (član 111. ovog zakona).
- Kaznom zatvora do 60 dana, odnosno novčanom kaznom od 100 do 1.000 novih dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana sopstvenik kulturnog dobra, a odgovorno lice u ustanovi i drugom pravnom licu novčanom kaznom od 100 do 1.000 novih dinara.

### **Član 131**

Novčanom kaznom od 900 do 9.000 novih dinara kazniće se za prekršaj ustanova, preduzeće i drugo pravno lice u čijem radu nastaje registraturski materijal:

- 1) ako ne vodi osnovnu evidenciju, ne označava i ne datira registraturski materijal (član 37. stav 1. tačka 1) ovog zakona);
- 2) ako ne čuva registraturski materijal u sređenom i bezbednom stanju (član 37. stav 1. tačka 2) ovog zakona);
- 3) ako ne klasifikuje i ne arhivira registraturski materijal (član 37. stav 1. tačka 3) ovog zakona);
- 4) ako u predviđenom roku ne vrši odabiranje arhivske građe i izlučivanje bezvrednog registraturskog materijala (član 37. stav 1. tačka 4) ovog zakona);
- 5) ako uništi izlučeni bezvredni registraturski materijal bez pismenog odobrenja nadležnog arhiva (član 37. stav 2. ovog zakona);
- 6) ako ne utvrdi način evidentiranja registraturskog materijala, njegovog čuvanja, klasifikacije i arhiviranja, ako ne utvrdi liste kategorija registraturskog materijala s rokovima čuvanja, odnosno ako ne utvrdi način zaštite i korišćenja podataka i dokumenata nastalih u procesu automatske obrade podataka (član 38. ovog zakona)

Novčanom kaznom od 90 do 900 novih dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u ustanovi i drugom pravnom licu.

### **Član 132**

Novčanom kaznom od 800 do 8.000 novih dinara kazniće se za prekršaj ustanova:

- 1) ako ne sprovede mere zaštite i ne obezbedi arheološko nalazište i nalaz (član 113. stav 2. ovog zakona);
- 2) ako ne vodi dnevnik radova i drugu dokumentaciju o tim radovima (član 115. stav 1. ovog zakona);
- 3) ako ne preda izveštaj u skladu s članom 116. stav 1. ovog zakona);
- 4) ako zadrži pokretne arheološke nalaze koje pronađe prilikom arheoloških iskopavanja duže od godinu dana (član 117. stav 1. ovog zakona);
- 5) ako u roku od jedne godine ne preda primerak dokumentacije organu koji je izdao odobrenje za arheološko iskopavanje (član 117. stav 2. ovog zakona).

Novčanom kaznom od 80 do 800 novih dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i stručno lice koje vrši arheološka iskopavanja, kao i odgovorno lice u ustanovi koja vrši arheološka iskopavanja.

### **Član 133**

Novčanom kaznom od 700 do 7.000 novih dinara kazniće se za prekršaj ustanova, odnosno preduzeće ako naziv, ime i lik kulturnog dobra koristi u komercijalne svrhe bez odobrenja (član 73. ovog zakona).

Novčanom kaznom od 70 do 700 novih dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u ustanovi, odnosno preduzeću.

### **Član 134**

Kaznom zatvora do 30 dana, odnosno novčanom kaznom od 100 do 1.000 novih dinara kazniće se za prekršaj lice koje van organizovanog istraživanja, iskopa iz zemlje, odnosno izvadi iz vode dobro koje uživa prethodnu zaštitu, ako u roku od 24 sata ne obavesti ustanovu zaštite i organ unutrašnjih poslova (član 28. stav 1. ovog zakona).

## **XII glava PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

### **Član 135**

Kulturna dobra stavljena pod zaštitu po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ostaju pod zaštitom po odredbama ovog zakona.

Ustanove zaštite dužne su da u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona predlože dopunu odluke o proglašenju nepokretnog kulturnog dobra koja će sadržati granice zaštićene okoline s merama njihove zaštite za kulturna dobra za koja to nije učinjeno.

Za evidentirane nepokretnosti koje uživaju prethodnu zaštitu za koje, danom stupanja na snagu ovog zakona, nije utvrđeno da imaju spomenička svojstva, ustanove zaštite dužne su da, u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, utvrde da li evidentirane nepokretnosti imaju spomenička svojstva i da u tom roku predlože utvrđivanje ovih nepokretnosti za kulturna dobra.

### **Član 136**

Ustanove zaštite dužne su da usklade svoju organizaciju i usklade svoje akte s odredbama ovog zakona, u roku od šest meseci od dana njegovog stupanja na snagu.

### **Član 137**

Organi, organizacije i ustanove iz člana 38. ovog zakona dužni su da u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donesu listu kategorija registraturskog materijala s rokovima čuvanja.

### **Član 138**

Radnici koji do dana stupanja na snagu ovog zakona rade u ustanovama zaštite i položili su stručni ispit u skladu s propisima koji su do tada važili, mogu obavljati poslove zaštite i korišćenja kulturnih dobara.

### **Član 139**

Radnik koji na dan stupanja na snagu ovog zakona radi na poslovima zaštite kulturnih dobara, a nema položen stručni ispit, može da obavlja poslove zaštite kulturnih dobara najduže godinu dana od dana stupanja na snagu propisa o programu za polaganje stručnih ispita u skladu s ovim zakonom.

Ustanova zaštite može na zahtev radnika, da produži rok za polaganje stručnog ispita iz opravdanih razloga (bolest, vojna vežba, i sl.) najduže za godinu dana od dana prestanka razloga zbog kojih je stručni ispit odložen.

### **Član 140**

Radnik koji na dan stupanja na snagu ovog zakona radi duže od 10 godina na poslovima zaštite kulturnih dobara, odnosno koji je stekao naučni stepen doktora nauka ili akademski stepen magistra iz oblasti zaštite kulturnih dobara, odnosno koji ima više od 20 godina radnog staža, a zatekao se na dan stupanja na snagu ovog zakona na obavljanju tih poslova, a nema položen stručni ispit, može i dalje da obavlja ove poslove.

#### **Član 141**

Muzeji koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona vodili centralne registre za pojedine vrste umetničko-istorijskih dela, dužni su da u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona dostave podatke za centralni registar Narodnom muzeju u Beogradu.

#### **Član 142**

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

- 1) Zakon o kulturnim dobrima ("Službeni glasnik SRS", broj 6/90);
- 2) Zakon o garanciji za eksponate određenih inostranih izložbi koje imaju posebnu kulturnu i umetničku vrednost ("Službeni glasnik SRS", broj 6/77);
- 3) Član 25. Zakona o valorizovanju novčanih kazni za prekršaje iz republičkih zakona ("Službeni glasnik RS", broj 53/93 i 67/93);
- 4) Član 19. Zakona o izmenama zakona kojima su određene novčane kazne za privredne prestupe i prekršaje ("Službeni glasnik RS", broj 48/94).

Do donošenja propisa na osnovu ovog zakona primenjivaće se propisi doneti na osnovu zakona iz stava 1. ovog člana, osim odredaba koje su u suprotnosti s ovim zakonom.

#### **Član 143**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".